

Wennen, begroeten en afscheid nemen

Hoe handel je in je werk als pedagogisch medewerker in bepaalde situaties? Hoe laat je bijvoorbeeld een kind en zijn ouders zich welkom voelen in de wenperiode van het kind? Inge van Rijn, pedagoog bij Kinderopvang Hermelijntje in Den Haag, tekende voor het hoofdstuk *Wennen, begroeten en afscheid nemen* in het tweede gedeelte van het Pedagogisch kader. *Kinderopvang zet de belangrijkste conclusies voor je op een rij. HELEEN VAN DER VELD*

Wennen

Verschillen in ontwikkeling

De wenperiode van een baby verschilt nogal met die van een peuter of een dreumes. Dit heeft te maken met de verschillende stadia van het hechtingsproces. Herkenbaar is de baby die slapend binnengebracht wordt, zich nergens van bewust, en een nerveuze moeder die kampt met schuldgevoelens en bezorgdheid. Soms lijkt het wenproces voor de moeder ingrijpender dan voor het kind. Maar naarmate het kind ouder wordt, hecht hij meer aan gezichten en patronen van de meest verzorgenden. En dat zijn meestal de ouders. Als een kind in deze ontwikkelingsfase komt wennen, heeft hij het moeilijk. In hoofdlijnen treden de volgende fasen op:

- **Baby's tot zes maanden maken weinig onderscheid tussen ouders en vreemden.**
- **Kinderen tussen zeven maanden en drie jaar zijn vooral gefocust op hun vaste verzorgers.**
- **Vanaf een jaar ontwikkelen kinderen *scriptkennis*** Dit betekent dat ze patro-

nen herkennen. Na het eten volgt het slaapje en na een dag spelen komt papa of mama weer terug.

- **Vanaf drie jaar begrijpen kinderen waar hun vader of moeder zijn, als zijzelf op de crèche zijn. Ze hebben een gedachte bij het begrip 'werk'.**

Kijk, ik mag er zijn

Het belangrijkste doel van de wenperiode is het kind, en ook zijn ouders, het gevoel te geven dat ze welkom zijn. Een kind dat voelt dat het er mag zijn, voelt zich veilig. Dit bereik je vooral door te investeren in vertrouwde relaties. Met het kind, met de ouder en met kinderen onderling.

Iedereen erkent het belang van een stabiele relatie met de ouder, maar geeft ongemerkt andere zaken voorrang. Vergeet echter niet dat ouders die zich vertrouwd voelen met de pedagogisch medewerker dat goede gevoel overbrengen aan hun kind. Andersom geldt het ook: een ontevreden of onzekere ouder beïnvloedt het gevoel van welbevinden van het kind. Het zal zich onbewust minder welkom voelen.

Hoe investeer je in een vertrouwde relatie met de ouders?

- Geef tijdens een kennismakingsgesprek niet alleen 'zakelijke' informatie. Geef bijvoorbeeld een fotomapje met kinderen uit de groep mee naar huis.
- Heb oog voor diversiteit en informeer gericht naar de opvoedingssituatie thuis. Sommige inzichten en gewoontes zijn gebaseerd op de culturele achtergrond.
- Betrek ouders actief bij de wenperiode. Laat ze een spelletje meedoen op de groep.
- Laat ouders 'veilige dingen' van thuis meebrengen: een knuffel of doekje met de geur van de moeder bijvoorbeeld.
- Betrek ouders in het bedenken van een kort en duidelijk afscheidsritueel. Leg ouders uit dat ze zich daaraan moeten houden. Weifelende ouders brengen kinderen in verwarring.
- Informeer bij het ophalen de ouders over de dag. Ook als het moeilijk ging.

Hoe investeer je in een vertrouwde relatie met het kind?

- Laat niet alleen verbaal, maar ook non-verbaal zien dat je het kind welkom heet. Denk daarbij aan houding, lichaamstaal en mimiek. Wees gul met fysiek contact als het kind daar behoefte aan heeft.
- Observeer het kind goed en heb respect voor zijn autonomie. Geef hem de ruimte om in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier aan de nieuwe situatie te wennen.
- Benoem emoties en sta ze toe. Wees geduldig en blijf rustig. Luister, praat en leg uit.

Foto: CatchLight

bij het kind. Soms zelfs verschillende emoties door elkaar: blijdschap omdat de ouders weer terug zijn en boosheid omdat het spel beëindigd wordt. Er zijn ouders die zich dan geen raad weten. De pedagogisch medewerker kan als tussenpersoon optreden. Door bijvoorbeeld aandacht te vragen voor een tekening of bouwwerk dat het kind gemaakt heeft. Ouder en kind kunnen er samen naar kijken. Door kinderen te waarschuwen dat het einde van de dag in zicht is, staan ze niet voor verrassingen.

Een wenperiode bestaat uit fasen, met daarin ook momenten voor evaluatie en overleg. Wees altijd bereid manieren aan te passen als het niet gaat zoals verwacht. Als pedagogisch medewerker heb je een belangrijke rol in het slagen van de wenperiode en natuurlijk ook in dat van de periode daarna. Door samen met het kind en zijn ouders passende manieren te zoeken, zal de opvangperiode voor iedereen prettiger worden. «

Op 28 januari is het boek gepresenteerd tijdens het vijfde Congres landelijk Pedagogenplatform.

- Wenkinderen hebben behoefte aan vertrouwde gezichten. Zorg dat steeds dezelfde pedagogisch medewerker zichtbaar is.
- Ontdek met het kind de ruimte. Waar liggen de letterlijke en figuurlijke grenzen?
- Creëer rituelen, want die geven houvast.
- Investeer ook in stabiele relaties onderling op de groep. Leer kinderen samen te spelen.

- Sluit het gesprek af met 'tot straks'.
- Vertel of lees verhalen over afscheid en weerzien. Geef inzicht in het verloop van de dag.
- Benadruk het plezier van het samen spelen op het kinderdagverblijf. Leer het kind genieten.

Ophalen

Ook het ophalen aan het einde van dag kan gepaard gaan met intense emoties

Afscheid nemen

Het is belangrijk dat kinderen leren hun emoties te uiten. Direct of indirect. Het is de taak van de pedagogisch medewerker ze daarbij te helpen. Kinderen die nog niet begrijpen dat hun ouders terugkomen, kunnen erg verdrietig zijn en soms hartverscheurend huilen. Door deze emotie te erkennen, erken je het kind. Na het troosten, misschien met foto's of een knuffeltje, is afleiding de volgende stap. Kinderen moeten de kans krijgen het afscheid te verwerken. Dat doen ze op hun eigen manier.

Nog een paar manieren om kinderen te leren afscheid te nemen van hun ouders:

- Speel de situatie na in een fantasiespel. Laat het kind via een speelgoed-telefoon naar papa of mama bellen.

Pedagogisch kader kindercentra 0 - 4 jaar

Het Pedagogisch kader is een leidraad voor pedagogisch werk in de kindercentra waarmee instellingen en pedagogisch medewerkers hun eigen weg kunnen vinden. Het maakt aan de hand van theorie en voorbeelden uit de praktijk zichtbaar wat het pedagogisch werk in kindercentra inhoudt. Er staat in hoe we in Nederland kinderen in kindercentra en peuterspeelzalen opvoeden en vanuit welke uitgangspunten er wordt gewerkt.

In deel 1 komt de theorie aan de orde en deze wordt geïllustreerd en uitgelegd aan de hand van praktijkvoorbeelden. De hoofdstukken in deel 2 gaan over de praktijk. Deze zijn opgebouwd volgens een vast stramien, waarin de theorie wordt gekoppeld aan praktijksituaties zoals bijvoorbeeld verschonen, samen spelen of bewegen. Vaste aandachtspunten zijn hierbij: de belangrijke ontwikkelingen van kinderen op dit gebied, veiligheid en welbevinden, leren en ontwikkelen, diversiteit, samenwerken met de ouders en observeren en plannen.

Het Pedagogisch kader is een initiatief van het Pedagogenplatform en werd uitgewerkt door Elly Singer en Loes Kleerekoper.

Het boek Pedagogisch kader kindercentra 0 - 4 jaar wordt uitgegeven door Elsevier Gezondheidszorg en is te bestellen via www.kinderopvangtotaal.nl > shop. De prijs is (tijdelijk) € 19,95.

De tekst van het boek is ook terug te vinden op www.curriculumkinderopvang.nl.